

«شرق» از سفر رئیسی گزارش می دهد؛

تلاش چین برای احیای روابط تهران–ریاض و نگرانی واشنگتن

بازگشت پکن

سید ابراهیم رئیسی

شرق: سید ابراهیم رئیسی، در پاسخ به دعوت رسمی شی جین‌پینگ، رئیس‌جمهوری چین، در رأس هیئتی بلندپایه و برای دیدار رسمی سه‌روزه عصر دوشنبه عازم پکن پایتخت چین شد. در مراسم بدرقه رئیس‌جمهور در فرودگاه مهرآباد محمد مخبر، معاون اول رئیس‌جمهور و حجت‌الاسلام قمی، معاون بین‌الملل دفتر مقام معظم رهبری حضور داشتند. امیرعبدهالهیان وزیر خارجه، خاندوزی وزیر اقتصاد، بذرشاه وزیر راه، اوچی وزیر نفت، ساداتی نژاد وزیر کشاورزی، فاطمی‌امین وزیر صمت، فرزین رئیس کل بانک مرکزی و علی باقری مذاکره‌کننده ارشد خاورمان، رئیس‌را در این سفر همراهی می‌کنند. به دنبال انجام این سفر، حسین امیرعبدهالهیان در توییتی نوشت: «همراه با رئیس‌جمهور برای انجام سفر رسمی دوجانبه عازم چین هستیم. مناسبات متنوع دوجانبه، چندجانبه‌گرایی و پیگیری سیاست خارجی متوازن، در دستور کار است. ایران و چین مصمم به اجرای کامل برنامه مشارکت جامع راهبردی هستند. هر جا که منافع برای ملت است و بر مبنای منافع مشترک آنجا هستیم.»

زمینه‌آور بین‌المللی و منطقه‌ای داشته‌اند.» وی افزود: «دو کشور قاطعانه از اصل عدم مداخله در امور داخلی و منافع مشترک کشورهای درحال‌توسعه حمایت می‌کنند.»

واکنش آمریکا

سختگویی وزارت امور خارجه آمریکا در یک نشست خبری به سوالاتی درباره ایران و سفر رئیسی به چین پاسخ داد. ند پرایس در پاسخ به اینکه واکنش او به مورد بحث قرارگرفتن «جبهه متحد ضد آمریکایی» در دیدار رؤسای جمهور ایران و چین در پکن چیست؟ گفت: «توصیف هدف این سفر را بر عهده خود این دو کشور می‌گذارم. فقط نکته‌ای کلی می‌گویم؛ اینکه زمانی نه‌چندان دور، آمریکا تلاش هماهنگی برای تعامل با جمهوری خلق چین در زمینه برنامه هسته‌ای ایران انجام داد، دقیقاً به این خاطر که کشورهای ما (آمریکا و چین) آن را چالشی برای خود می‌دانند.» پرایس ادامه داد: «روابط دوجانبه ما با چین پیچیده است، شاید مهم‌ترین رابطه دوجانبه ما باشد. این رابطه جوانب مختلفی دارد که عمدهٔ رقابتی هستند. برخی جوانب محل اختلاف و مناقشه هستند که ما به همین دلایل مسیره‌ای تعامل را باز نگه می‌داریم. برخی حوزه‌ها هم هستند که در آنها هماهنگی و همکاری وجود دارد و ما در آنها منافع مشترکی داریم و به نفع آمریکاست که با چین همکاری کند.» او در همین راستا با اشاره به همکاری و مذاکرات آمریکا با چین در قالب گروه ۵+۱ برای دست‌یافتن به توافق هسته‌ای، گفت: «این همکاری‌ها به این دلیل بود که برنامه هسته‌ای ایران چالشی برای آمریکا، همچنین برای چین ایجاد می‌کند. چالش‌های دیگری نیز ناشی از ایران است که روی چین هم اثر می‌گذارد؛ همان‌طور که چالش‌هایی برای نظام بین‌المللی وجود دارند که چین در آنها نقش دارد و موجب نگرانی جدی ماست. هر‌کشوری باید ماهیت روابطش با چین را مشخص کند.» وی در ادامه افزود: در زمینه ایران، عقیده داریم که مهم است بقیه جهان به وضوح نشان دهند که پیشرفت‌های هسته‌ای ایران و آنچه تلاش‌های آن برای نفوذ در منطقه و فراتر از آن می‌خوانند، چیزی نیست که هر‌کشوری تحمل و حمایت کند.

البته یک روزنامه فرامنطقه‌ای در گزارشی با اشاره به سفر رئیس‌جمهور ایران به پکن نوشت آمریکا نسبت به این سفر و تقویت روابط دو کشور بسیار نگران است. روزنامه رای‌الیوم در مطلبی تاکید کرد سفر رئیسی به چین مهم‌ترین کام در راستای نزدیک‌شدن روابط تهران و پکن در سایه امضای توافق فراگیر به شمار می‌رود. در بخشی از این گزارش به اظهارات محمد جمشیدی، معاون سیاسی دفتر رئیس‌جمهور، درخصوص برنامه سفر رئیسی به چین پرداخته شده است. جمشیدی با بیان اینکه «این اولین سفری است که در دو دهه اخیر به دعوت چین انجام می‌شود»، خاطرنشان کرد: «خود چین‌ها اعلام کرده‌اند در دو دهه گذشته سفری در این حد نداشته‌اند؛ بنابراین سفر مهمی است.» معاون سیاسی دفتر رئیس‌جمهور اهداف اصلی این سفر را به دو بخش اهداف اقتصادی و اهداف سیاسی و راهبردی تقسیم کرد و ادامه داد: «در حوزه اقتصادی، راهبرد جمهوری اسلامی ایران سیاست هم‌گرایی اقتصادی با تمرکز بر حوزه آسیاست؛ چراکه قدرت و ثروت جهان در حال حرکت از سمت غرب به شرق است و نقطه تمرکز آن آسیا و به‌خصوص چین است و همه کشورهای غربی تمایل به ارتباط با چین دارند و حتی دولت آمریکا از زمان اوباما به سمت چین گرایش پیدا کرده و به دنبال رقابت است.» رای‌الیوم در ادامه به امضای توافق همکاری فراگیر میان ایران و چین در مارس ۲۰۲۱ اشاره کرد و نوشت: وزیر خارجه چین و محمدجواد طریف، وزیر خارجه وقت ایران، توافقی به ارزش ۴۰۰ میلیارد دلار امضا کردند. در این گزارش آمده است که برخی‌ها در داخل ایران این توافق فراگیر را دستاوردی راهبردی برای مقابله با سلطه‌گری آمریکا توصیف کردند. این روزنامه فرامنطقه‌ای نوشت توافق ایران و چین منجر به خشم آمریکا شده است و برخی گزارش‌ها حاکی از آن است که واشنگتن فشارهایی به تهران وارد می‌کند تا این دوستانه محقق نشود. در بخشی از این گزارش تصریح شد: «آمریکا همان‌گونه که از تقویت روابط تهران و مسکو نگران است، نسبت به گسترش روابط تهران و پکن نیز بسیار نگران است و آن را چالشی در مقابل سیاست‌های خود در خاورمیانه می‌داند.»

پکن و میانجیگری تهران–ریاض؟

یک شبیه‌گویی عربی در گزارشی به سفر رئیسی به پکن و تلاش چین برای وساطت میان ایران و کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس به‌ویژه عربستان پرداخت. در این گزارش آمده است‌که این سفر در پی خشم مقامات ایرانی از بیانه مشترک چین و کشورهای عربی خلیج فارس درباره جزایر سه‌گانه انجام می‌شود، بیانه‌ای که منجر به احضار سفیر چین در تهران شد. این سفر همچنین در حالی انجام شده است که به‌تازگی اختلافات ایران چین و آمریکا گسترش یافته و آنتونی بلینکن، وزیر خارجه آمریکا، بعد از بحران بالون مسافر خود به پکن را به تعویق انداخته و واشنگتن تحریم‌هایی علیه شرکت‌های ایرانی و چینی وضع کرده است. در ادامه این گزارش تصریح شد که رؤسای جمهوری ایران و چین درخصوص مسائل منطقه‌ای و بین‌المللی نیز رایزنی خواهند کرد

و چه بسا مهم‌ترین این مسائل ایجاد ثبات و امنیت در منطقه خواهد بود؛ به‌ویژه اینکه پکن تلاش می‌کند که نقش واسطه میان ایران و کشورهای خلیج (فارس) ایفا کند.

البته روزنامه الجریده چاپ کویت هم درخصوص این موضوع نوشته است که رئیس‌جمهور چین در سفر خود به ریاض در دسامبر گذشته این موضوع را مطرح کرده و با موافقت اولیه کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس همراه بوده است. براساس این گزارش ابتکار عمل پکن دومرحله‌ای است؛ در مرحله اول نشستى میان وزیران خارجه ایران و عربستان برگزار خواهد شد و در مرحله دوم از دیگر کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس دعوت خواهد شد و نشستى ایرانی–خلیج فارسى در جین برگزار خواهد شد. براساس این گزارش چینی‌ها در سفر کنونی رئیسی به پکن این پیشنهاد را مطرح خواهند کرد. در ادامه این گزارش با اشاره به اینکه چین چندین بار خواستار میانجیگری بین ایران و کشورهای عربی ازجمله عربستان شده، به این مسئله مهم نیز اشاره شده است که در مارس ۲۰۱۷ و در آستانه سفر ملک سلمان، پادشاه عربستان به پکن، وانگ یی، وزیر خارجه وقت چین، مسئله وساطت میان تهران و ریاض را مطرح کرد.

نویسنده آورده است که در سال ۲۰۱۹ و در جریان سفر محمد بن سلمان، ولیعهد عربستان، به چین بار دیگر مقامات چینی مسئله میانجیگری میان تهران و ریاض را مطرح کردند و در جریان سفر وزرای خارجه کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس به پکن در اوایل سال گذشته نیز این ابتکار عمل مطرح شد. در این گزارش آمده است: «به نظر می‌رسد که چین اکنون تلاش زیادی برای وساطت میان ایران و کشورهای عربی خلیج فارس انجام می‌دهد و بعد از سفر اخیر رئیس‌جمهور چین به ریاض ما شاهد قصد جدی ایران و عربستان برای انجام مذاکرات بودیم و وزیران خارجه ایران و عربستان در حاشیه نشست «بغداد۲» که در اردن برگزار شد، با هم دیدار کردند.»

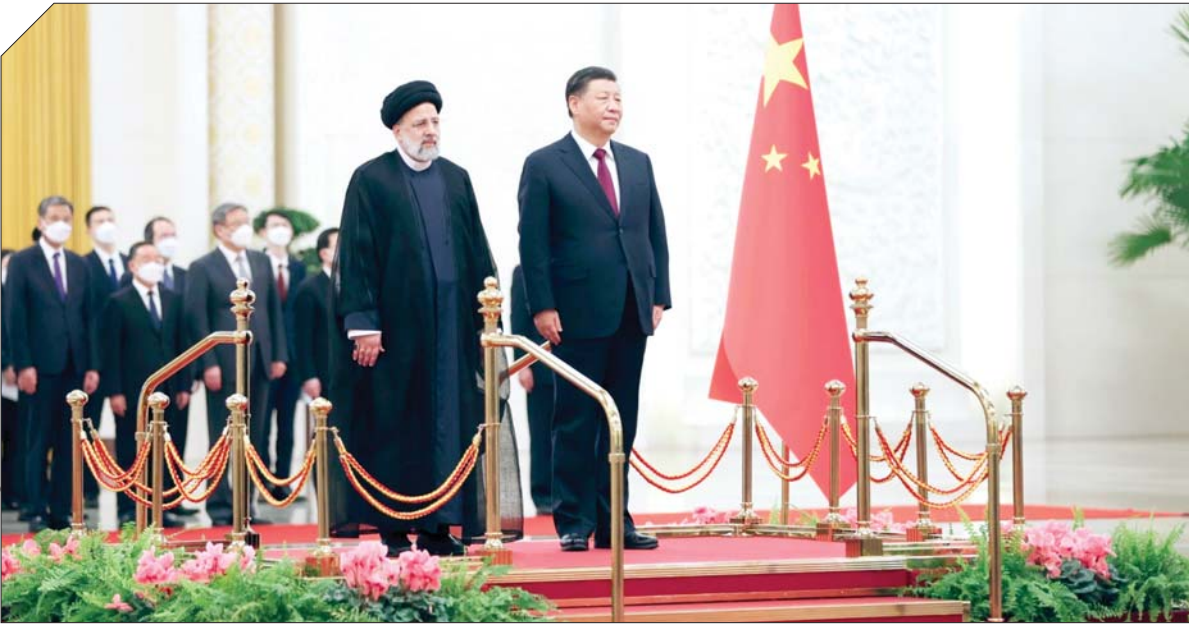
در بخش دیگری از این گزارش قید شد که «ایران و کشورهای خلیج (فارس) احترام زیادی برای چین قائل هستند و به این کشور احترام می‌گذارند؛ زیرا پکن در امور داخلی کشورهای دیگر دخالت نمی‌کند و همواره به حل اختلافات از طریق گفت‌وگو دعوت می‌کند. این کشور همچنین در کنار کشوری علیه کشور دیگر نمی‌ایستد و دائماً تلاش می‌کند که در روابط خارجی‌اش توازن و تعادل ایجاد کند. چین روابط بسیار خوبی با تهران و ریاض دارد و عربستان بزرگ‌ترین صادرکننده نفت به چین است و روابط اقتصادی مستحکمی با هم دارند. چین نیز بزرگ‌ترین واردکننده نفت ایران است و حجم تبادلات تجاری میان تهران و پکن در سال ۲۰۲۲ به ۱۵هزارو ۷۹۵ میلیارد دلار رسید.»

در این گزارش همچنین به این نکته اشاره شده که تخفیف تنش‌ها میان ایران و کشورهای عربی خلیج (فارس) به سود چین است؛ زیرا امنیت انرژی و موفقیت طرح «کمربند و جاده» در تضمین می‌کند؛ اما این کار ساده نیست؛ زیرا آمریکا تلاش خواهد کرد که این امر محقق نشود و حضور چین در منطقه تقویت نشود. در پایان این گزارش آمده است که منتقدانندن روابط ایران و عربستان به سود آمریکاست؛ بنابراین احتمال این‌وجود دارد که واشنگتن از عملی‌شدن ابتکار عمل چین ممانعت کند. آمریکا به‌تازگی فشارهای خود بر پکن برای توقف خرید نفت از ایران را افزایش داده است و جایز دارت مالی، نماینده ویژه آمریکا در پرونده ایران به‌تازگی اعلام کرد که واشنگتن آماده است تا برای توقف خرید نفت ایران از سوی چین مذاکرات خود با پکن را افزایش دهد.

میانجیگری پکن از ایده تا عمل

پیش‌تر «شرق» در سلسله گزارش‌ها و تحلیل‌های خود به بررسی دقیق‌تر پروسه احیای روابط تهران – ریاض و مهم‌تر از آن، نگاه سعودی‌ها به این موضوع حساس پرداخته بود. در گزارش ۱۶ بهمن ماه عنوان شد که «ظاهر ریاض علاقه‌ای برای ازسرگیری نشست بغداد و احیای روابط با تهران نمی‌بیند؛ چراکه تداوم فشارها و تقابل‌ها با ایران وضعیتی تقریباً بی‌سابقه را به وجود آورده است؛ بنابراین عربستان گمان می‌برد در سایه تقابل‌های ضد ایرانی در یک فضای ایذناال قرار گرفته و به اشتباه نیازی نمی‌بیند که با ادامه مذاکرات و احیای روابط یک فضای تنفس منطقه‌ای را ایجاد کند». درعین‌حال به این نکته کلیدی هم اشاره شد که «حتی اگر عربستان چنین سوادیی در سر داشته باشد و به احیای روابط با ایران بی‌میل نباشد، نمی‌تواند در این مسیر بدون چراغ سبز واشنگتن گامی عملی بردارد. بیرو این گزاره زمانی که دولت بایدن از یک سو به دنبال مذاکره با چینی‌ها برای توقف خرید نفت از ایران است و به موازاتش سعی دارد از اهرم فشار اسرائیل نهایت استفاده را در تقابل با ایران ببرد و همچنین کارکردهای مشابهی را برای دیگر کشورها به‌ویژه ترکیه‌ای اروپایی و اتحادیه اروپا در نظر گرفته است و افزون بر همه اینها به برخی از کشورهای همسایه مانند عراق و جمهوری آذربایجان هم فشارهایی را برای بازبینی در روابط خود با تهران وارد کرده است، این احتمال نیز وجود دارد که ایالات متحده به عربستان سعودی فشار بیابورد تا اجازه ندهد مذاکرات با ایران را دوباره از سر بگیرد.»

البته حشمت‌الله فلاحت‌پیشه در گفت‌وگویی که با «شرق» داشت، تصریح کرد:

«عربستان رفتار صادقانه‌ای در برابر جمهوری اسلامی ایران برای احیای روابط با تهران ندارد؛» یعنی به باور رئیس کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس دهم، عربستان درعین‌حال که از یک طرف از دیپلماسی با ایران دم می‌زند و با یک دست در تلاش برای احیای روابط با تهران ذیل نشست بغداد است، با دست دیگر به دنبال ریختن بنزین و نفت در آتش اختلاف‌ها و ناآرامی‌ها در داخل ایران نیز هست. با این حال، تحلیلگر و مفسر حوزه سیاست خارجی بر این واقعیت هم تاکید دارد که وجود این اختلاف‌ها جزء ذات و طبیعت روابط ایران و عربستان سعودی است؛ چراکه فلاحت‌پیشه، «مناسبات تهران – ریاض را ملغمه‌ای از رقابت و رفاقت با تعامل و تقابل» می‌بیند. در همین راستا، نماینده ادوار مجلس معتقد است اتفاقاً طرف ایرانی درخصوص احیای روابط با ریاض از خود حسن نیت، تلاش و تحرک بیشتری نسبت به طرف عربستانی نشان داده؛ اما به باور او، این سعودی‌ها هستند که کماکان با یک شیطنت به دنبال فرسایشی‌کردن مذاکرات احیای روابط با ایران بوده‌اند تا در این شرایط، یک فضای تنفس منطقه‌ای شکل نگیرد.

پس از آنچه گفته شد، علی حسین‌پور از نگاهی متفاوت به موضوع تلاش میانجیگرانه چینی‌ها برای احیای روابط جمهوری اسلامی ایران و عربستان سعودی می‌پردازد و به «شرق» می‌گوید که «اگرچه هم تهران و هم پکن به دنبال این هستند که روابط منطقه‌ای ایران ذیل احیای روابط با سعودی‌ها، آن هم در شرایط کنونی و به‌خصوص فشارهای چند ماه گذشته قدری بهبود پیدا کند؛ اما عملاً ریاض تمایلی به این موضوع (احیای روابط با ایران) ندارد.» البته این تحلیلگر مسائل غرب آسیا به این نکته مهم نیز اشاره دارد که «عربستان به موازات تمایل‌نداشتن در احیای روابط با ایران به دنبال افزایش تنش با ایران نیز خواهد بود»؛ چراکه به نظر حسین‌پور، «ریاض سعی می‌کند فضای کنونی به شکل دقیق و هوشمندانه‌ای مدیریت شود که نه احیای روابط در دستور کار باشد و نه تنش با تهران اوج بگیرد.» با این ارزیابی، تحلیلگر حوزه بین‌الملل به «اجرای یک پروژه فرسایشی دیپلماتیک و سیاسی از سوی عربستان» باور دارد که در سایه آن، ریاض با برخی لفاظی‌های مثبت سیاسی و نمایش تحرکاتی برای برگزاری نشست بغداد یا میانجیگری چینی‌ها و دیگر بازیگران منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای در راستای احیای روابط ایران و عربستان، عملاً به دنبال آن است که تهران را در مسیر مدنظرش کنترل کند.»

در راستای این ارزیابی که علی حسین‌پور عنوان کرد، «شرق» هم پیش‌تر تصریح کرده بود که «عربستان به دنبال اجرای یک بازی سیاسی در قبال ایران است». در سایه این بازی سیاسی، سعودی‌ها سعی دارند با این قبیل اقدامات و موضع‌گیری‌ها، خود را از مظان اتهام درباره ترک میز مذاکره با ایران خارج کنند که ریاض متمم به کم‌کاری از ازسرگیری گفت‌وگوهای بغداد و اخلال در روند احیای روابط با ایران نشود. ریاض با ادعای تلاش برای ادامه نشست بغداد، سعی دارد از حساسیت‌های تهران در این موضوع بکاهد تا کماکان ایران را در مسیر و ریل دیپلماسی مدنظر خود نگه دارد؛ چون اعلام رسمی شکست مذاکرات بغداد از زبان عربستان و عدم تمایل این کشور به احیای روابط با ایران به معنای تندشدن معادلات یمن خواهد بود که با اوج‌گیری هزینه‌های ریاض در همه زمینه‌ها اقتصادی، تجاری، لجستیک، نظامی، انرژی و حتی امنیتی دامن خواهد زد؛ بنابراین سعودی‌ها برای پیشگیری از چنین اتفاقی هرازگاهی به دادن پالس مثبت دیپلماتیک روی می‌آورند. در ضمن توقف مذاکرات وین برای احیای برجام و همچنین تداوم اختلاف‌های پادمانی بین آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و ایران هم پارامتر بسیار کلیدی در تعیین سرنوشت نشست بغداد است؛ چراکه بدون شک نشست بغداد در ادامه نشست وین به وجود آمد. در این زمینه بسیاری از ناظران معتقدند عربستان زمانی به احیای روابط با ایران رضایت خواهد داد که نشست وین و مذاکرات برای احیای برجام به نتیجه برسد.

با این حال علی حسین‌پور از عینک چینی‌ها به مناسبات منطقه خاورمیانه و به‌خصوص تنش روابط ایران و عربستان سعودی نگاه می‌کند و دراین‌باره به «شرق» از تلاش‌های جدی پکن برای احیای مناسبات تهران – ریاض می‌گوید؛ چراکه این مفسر اعتقاد دارد «چینی‌ها در سایه احیای روابط دو طرف (ایران و عربستان) از یک سو به دنبال استفاده حداکثری از ظرفیت‌های هر دو کشور در منطقه خاورمیانه هستند و از سوی دیگر سعی دارند با این اتفاق (احیای روابط)، عملاً از این اتفاق در معادلات منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای برای تقابل با ایالات متحده آمریکا استفاده کنند». در همین زمینه او به دور جدید تنش‌های واشنگتن و پکن بعد از سلفاق‌کردن بالون جاسوسی چینی‌ها اشاره می‌کند و بیرو آن وضعیت تقابل دو ابرقدرت چین و آمریکا را ریل‌گذار بسیاری از تحولات منطقه‌ای و فرامنطقه می‌داند. به‌همین‌دلیل از دیدگاه این مفسر حوزه بین‌الملل، چینی‌ها حداکثر تلاش خود را برای بازبینی در روابط خود با تهران وارد کرده خواهند داشت؛ اما نکته اینجاست که حسین‌پور باور دارد که «اتحلا سعودی‌ها در مسیر مدنظر چین برای احیای روابط با ایران گام برنخواهند داشت.»

تماس گرفت و گفت همیشه در فکر شما هستم که چطور تحت تحریم هستید و کرونا را اداره می‌کنید؟ ما از شرایط سخت کرونا عبور کردیم؛ زمانی که در اروپا ماسک و وسایل ضدعفونی‌کننده

و تخت بیمارستانی کمبود داشت، در ایران مشکلی نداشتیم. امکانات و زیرساخت‌های ما قابل قبول بود و کادر پزشکی فداکاری کرد. او اظهار کرد: در مواردی که لازم می‌دانستم با مسئولان دولت فعلی صحبت کردم حتی در زمینه حذف ارز چهارهزارو ۲۰۰ تومانی گنتم ما ۲۵ قلم کالا را از فهرست ارز چهارهزارو ۲۰۰ تومانی خارج کردیم، اما تأثیر منفی بر اقتصاد نداشت. در ابتدای دولت یازدهم، ارز کالاهای اساسی را از هزارو ۲۲۶ تومان به دوهزارو ۴۸۸ تومان رساندیم اما تورم‌زا نبود. قیمت بنزین را در سال ۹۳ از ۴۰۰ به ۷۰۰ تومان رساندیم و با وجود هشدارهایی که درباره ایجاد تورم ۴۰۰ به ۲۵ درصدی می‌دادند، ولی تورم را افزایش داد. همه اینها به دلیل این بود که مردم به آینده امید داشتند و امیدوار بودند که مسائل اقتصادی

شرایط بسیار خاصی ایجاد کرد. سه ماه روابط تجاری خارجی تعطیل شد. برای اولین بار در تاریخ، بهای نفت منفی شد، یعنی قیمت کمتر از هزینه حمل می‌فروختند. پدیده دوم داعش بود که به عنوان یک جریان تروریستی گسترده درصدد بود دو دولت همسایه ما را ساقط کند و تهدیدات امنیتی آن متوجه دنیا، منطقه و همچنین ایران می‌شد. سومین پدیده، روی‌کارآمدن ترامپ در آمریکا بود که نه فقط از برجام که از دیگر معاهدات و قراردادهای مهم بین‌المللی نیز خارج شد و جنگ اقتصادی را با ایران آغاز کرد. با وجود این ایران توانست دو بار آمریکا را در شورای امنیت سازمان ملل و سه بار در دادگاه لاهه شکست بدهد.

رئیس‌جمهور سابق، مقاومت مردم، هدایت رهبر معظم انقلاب و تلاش دولت به عنوان خدمتگزاران ملت را در عبور کشور از این سه پدیده منحصربه‌فرد قرن مؤثر دانست و اظهار کرد: در دوره اوج کرونا، رئیس‌دولت یکی از کشورهای همسایه

برای سرمایه‌گذاری بود. تاکید کرد: با حرکت در این مسیر کارهای بزرگ سیاسی و اقتصادی انجام شد. قیل از دولت یازدهم ما در آستانه حمله نظامی بودیم؛ یکی از رؤسای جمهور غربی عضو ۵+۱ به طور رسمی در مصاحبه مطبوعاتی اعلام کرد در سال ۲۰۱۳ برای حمله نظامی به ایران تصمیم گرفته بودیم. ما نه تنها توانستیم از تهدید نظامی عبور کنیم که حتی قطع‌نامه‌های تحریمی را که ذیل فصل هفتم در شورای امنیت تصویب شده بود، بدون حتی یک روز اجرا، ملغی کردیم. امید مردم در آغاز دوره یازدهم در ایجاد ثبات و بهبود شرایط اقتصادی مؤثر بود و ما می‌توانستیم در اسفند ۱۳۹۹ با رفع تحریم‌ها، این امید را احیا کنیم و حتی شروط ما برای رفع برخی تحریم‌های غیرهسته‌ای نیز پذیرفته شده بود اما تصویب مصوبه اقدام راهبردی مجلس مانع آن شد.

روحانی افزود: دولت تدبیر و امید با سه فاجعه روبه‌رو بود که شاید در قرن گذشته بی‌نظیر باشد؛ یکی شیوع کرونا که

حجت‌الاسلام حسن روحانی، رئیس‌جمهور سابق ایران، در ادامه جلسات دوه‌روای خود با وزیران و معاونان رئیس‌جمهور دولت‌های یازدهم و دوازدهم گفت: حل مشکلات اقتصادی ایران مستلزم رفع تحریم‌ها و پایان دادن به تصدی‌گری دولت و خصولتی‌هاست. بدون سیاست خارجی فعال و حل مسائل با دنیا نمی‌توان انتظار بهبود شرایط اقتصادی داشت. مردم باید به آینده اقتصاد کشور امیدوار شوند.

رئیس‌جمهور سابق کشورمان با قدردانی از مردم به خاطر شرکت باشکوه در راهپیمایی ۲۲ بهمن تاکید کرد: باید قدر این مردم را دانست که علی‌رغم آنکه کلاهیه‌هایی دارند، به اصل نظام اعتقاد دارند و پای این نظام ایستاده‌اند. این موضوع را باید مغتنم دانست و آن را مقدمه یک راهبرد برای ترمیم سرمایه اجتماعی نظام بدانیم.

روحانی با اشاره به اینکه گنتمسان دولت‌های یازدهم و دوازدهم توسعه‌کشور از راه‌حل مسئله تحریم‌ها و تسویق مردم

حسن روحانی:

در اسفند ۱۳۹۹ می توانستیم با رفع تحریم‌ها برجام را احیا کنیم